

PRZEKŁAD WIETNAMSKICH UMÓW O DZIAŁ SPADKU NA JĘZYK POLSKI

Bogdan NOWICKI, mgr

Instytut Językoznawstwa, Wydział Neofilologii
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
al. Niepodległości 4, 61-874 Poznań, Poland
bognow@amu.edu.pl

Abstrakt: Przekład prawniczy wietnamsko-polski i polsko-wietnamski jest zagadnieniem rzadko poruszonym w literaturze przedmiotu. Jednym z dokumentów, które pojawiają się w obrocie prawnym są dokumenty spadkowe, w tym umowa o dział spadku. Wraz ze wzrostem liczby małżeństw polsko-wietnamskich rośnie potrzeba pogłębiania wiedzy w tym zakresie. W badaniach zastosowano następujące metody badawcze: (i) analizę tekstów porównywalnych w celu ustalenia ekwiwalentów funkcjonalnych, (ii) techniki zapewniania ekwiwalentów dla terminów i syntagm bezekwiwalentowych oraz częściowo ekwiwalentnych oraz (iii) metod przekładu mających zastosowanie do poziomu zdań. Porównanie wietnamskich i polskich umów o dział spadku wykazało dość duże podobieństwo na poziomie składniowym i semantycznym.

Słowa kluczowe: umowa o dział spadku, tłumaczenie prawnicze, język umów, język prawny, przekład prawniczy polsko wietnamski, przekład prawniczy wietnamsko - polski

TRANSLATION OF VIETNAMESE CONTRACTS FOR DISTRIBUTION OF THE SUCCESSION ESTATE INTO POLISH

Abstract: Vietnamese-Polish and Polish-Vietnamese legal translation is rarely discussed in pertinent literature. One of the documents which are executed in legal transactions in family law are contracts for the distribution of the succession estate. The increasing number of marriages concluded between Polish and Vietnamese citizens makes this type of document of interest of translators. The following research methods have been applied: (i) analysis of comparable texts, (ii) techniques of providing equivalents for non-equivalent or partially equivalent terms and syntagms, and (iii) methods of translation applicable to sentences. The comparison of Vietnamese and Polish contracts for the distribution of the succession estate has revealed significant similarities at the syntactic and semantic level.

Keywords: contract for the distribution of the succession estate, legal translation, language of contracts, legal language, Polish-Vietnamese legal translation, Vietnamese-Polish legal translation

DỊCH THUẬT VIỆT-BA CÁC VĂN BẢN THỎA THUẬN PHÂN CHIA DI SẢN THỪA KẾ

Tóm tắt: Dịch thuật pháp luật Việt – Ba và Ba – Việt là vấn đề rất ít được đề cập trong các công trình nghiên cứu chuyên sâu về đề tài này. Một trong số các tài liệu xuất hiện trong luồng là những tài liệu về vấn đề thừa kế, trong đó thỏa thuận phân chia di sản thừa kế. Cùng với sự gia tăng số lượng các cặp vợ chồng Ba Lan – Việt Nam, nhu cầu hiểu biết sâu về lĩnh vực trên cũng gia tăng. Trong các công trình người ta đã áp dụng các phương pháp nghiên cứu dưới đây: (i) phân tích các văn bản có thể so sánh được nhằm xác định các yếu tố tương đương về mặt chức năng, (ii) các kỹ

thuật bảo đảm các yếu tố tương đương dành cho các thuật ngữ và cụm từ không tương đương hay tương đương một phần, và (iii) các phương pháp dịch có áp dụng cấp độ câu. So sánh các thỏa thuận Việt – Ba Lan liên quan đến phân chia di sản thừa kế đã cho thấy khá nhiều sự giống nhau ở cấp độ câu và ngữ nghĩa.

Từ khóa: thỏa thuận phân chia di sản thừa kế, dịch pháp luật, ngôn ngữ hợp đồng, ngôn ngữ đạo luật, dịch pháp luật Ba – Việt, dịch pháp luật Việt - Ba

Wprowadzenie

Artykuł dotyczy przekładu umów o dział spadku z języka wietnamskiego na polski w oparciu o analizę tekstów porównywalnych. Język wietnamski należy w Polsce do grupy języków rzadkich, nie są jeszcze opracowane słowniki specjalistyczne wietnamsko-polskie, stąd tłumacz musi posilkować się głównie zdobytym doświadczeniem i słownikiem ogólnym. W takich sytuacjach bardzo pomocne jest ustalenie ekwiwalencji za pomocą analizy tekstów porównywalnych.

Metoda badawcza

Jako korpus badawczy posłużył mi zbiór 5 autentycznych wietnamskich umów o dział spadku zredagowanych przez 3 różne kancelarie, 2 wzorów umów wietnamskich oraz 3 umów polskich o dział spadku i wzoru umowy polskiej. Korzystanie zarówno z autentycznych umów jak i wzorów pozwala zwrócić uwagę na elementy umieszczone we wzorze, jako te, których w umowie nie może zabraknąć, a jednocześnie porównać z autentycznymi realizacjami wytycznych we wzorach i ewentualnie wykryć w nich nieprawidłowości. Na przykład w umowie polskiej znajdujemy wyrażenie: „Strony zgodnie oświadczają, że dokonują zgodnie działu części spadku...”, które zawiera dwukrotnie użyte słowo „zgodnie”, co sugeruje, że można zgodnie oświadczyć, ale dokonać podziału niezgodnie.

Umowy o dział spadku

Umowy o dział spadku zawierane są zarówno w Polsce jak i w Wietnamie w sytuacji, gdy spadkodawca wyznaczył w testamencie niedostatecznie wyraźnie spadkobierców poszczególnych części swojego majątku lub nie zostawił testamentu lub gdy mamy do czynienia z dziedziczeniem testamentowym i ustawowym. Uprawnieni spadkobiercy mogą bez orzekania sądowego zawrzeć umowę, w której uregulują sprawy podziału majątku i wzajemnych rozliczeń. Zgodnie z wietnamskim kodeksem cywilnym (część IV – *Dziedziczenie*) spadkobiercom przysługuje prawo zawarcia ugody dotyczącej działu spadku, lecz ugoda taka powinna być w formie aktu notarialnego lub umowy potwierdzonej przez uprawniony do tego urząd państwowy.

Umowa o dział spadku powinna w szczególności zawierać informacje o:

1. udziałach spadkobierców w majątku spadkodawcy,
2. uzgodnieniach finansowych między spadkobiercami,
3. spłacie długów zmarłego,
4. ewentualnym zrzeczeniu się spadku.

W celu przeprowadzenia próby tłumaczenia umów wietnamskich metodą analizy tekstów porównywalnych rozpatrzmy stosowne fragmenty klauzul w umowach wietnamskich i polskich podając każdorazowo tłumaczenie literalne fragmentu umowy wietnamskiej a następnie znajdziemy równoważny odpowiednik.

Komparycja umowy

Komparycja umowy zawiera:

1. tytuł,
2. miejsce i datę zawarcia umowy,
3. oznaczenie osób zawierających umowę.

Komparycja umowy wietnamskiej w istotny sposób różni się graficznie od komparycji umowy polskiej. Powyżej tytułu w główce strony umowa wietnamska zawiera inwokację wspólną dla wszystkich oficjalnych dokumentów we Wietnamie:

- (1) CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập – Tự do – Hạnh phúc

Co przetłumaczmy w następujący sposób:

[tłum. SOCJALISTYCZNA REPUBLIKA WIETNAMU
Niepodległa – Wolna – Szczęśliwa]

Tytuł umowy

Następuje on poniżej inwokacji i w języku wietnamskim może mieć następujące brzmienie:

- (2) Văn bản phân chia tài sản thừa kế
[tłum. lit. *tekst podziału majątku dziedzicznego*]
- (3) Văn bản thỏa thuận phân chia di sản thừa kế
[tłum. lit. *tekst uzgodnienia podziału spadku dziedzicznego*]
- (4) Văn bản thỏa thuận phân chia di sản thừa kế và tặng cho tài sản
[tłum. lit. *tekst uzgodnienia podziału spadku dziedzicznego i darowizny*]
- (5) Biên bản phân chia thừa kế
[tłum. lit. *Protokół podziału dziedzictwa*]

Tytuły (2), (3) i (5) należy uznać za równoważne gdyż zawierają takie samo znaczenie. Oczywiście wyjątkiem jest tytuł (4), w którym zawarty jest element darowizny, oznaczający, że jeden z uczestników umowy zrezygnuje ze swojej części spadku na rzecz kogoś innego.

Komparycja umowy polskiej zawiera tytuł połączony najczęściej z pierwszym zdaniem umowy, po którym następuje wyszczególnienie osób zawierających umowę. Przykładowo:

- (6) UMOWA O DZIAŁ SPADKU
Zawarta w dniu ____ pomiędzy X Y:

[Tlum. lit. VĂN BẢN THỎA THUẬN PHÂN CHIA DI SẢN THỪA KẾ
Được do X Y ký vào ngày _____]

W komparycji niekiedy w tytule polskiej umowy zawarta jest również informacja o nazwisku spadkodawcy i miejscu jej zawarcia:

- (7) UMOWA O DZIAŁ SPADKU PO A.B.
Zawarta dnia _____ w _____ pomiędzy: _____
[Tlum. lit. VĂN BẢN THỎA THUẬN PHÂN CHIA DI SẢN THỪA KẾ A.B. ĐỂ
LẠI
Được do X Y ký vào ngày _____]

Jak widzimy polskie umowy zatytułowane są *Umowa o dział spadku*. Na podstawie metody analizy tekstów porównywalnych (obejmującej analizę treści umowy polskiej i wietnamskiej) należy uznać równoważność między tytułem wietnamskim i polskim:

Polski	Wietnamski
Umowa o dział spadku	Văn bản thỏa thuận phân chia di sản thừa kế

Inaczej mówiąc syntagma polska *Umowa o dział spadku* oraz *Văn bản thỏa thuận phân chia di sản thừa kế* są ekwiwalentami funkcjonalnymi. Należy zaznaczyć, że słowo *di sản thừa kế* oznacza *masę spadku*. W jednej z badanych umów występuje słowo *tài sản* oznaczające *majątek*, które jak wykazała konsultacja z prawnikami wietnamskimi jest używane wymiennie (synonimicznie) z *di sản*.

Oznaczenie spadkodawcy

Oznaczenie spadkodawcy [*người để lại di sản*] jest fragmentem komparycji zarówno umów polskich jak i wietnamskich, w których występuje nazwisko spadkodawcy. Może być ono wydzielone w postaci odrębnego artykułu np. *Điều 1. Người để lại di sản* [Artykuł 1. Spadkodawca] lub pojawiać się w powiązaniu z opisem pozostawionego przez zmarłego majątku:

- (8) Strony oświadczają, że są spadkobiercami, każdy w 1/4 części **po zmarłym A B**
[Tlum. lit. Các bên cam đoan: chúng tôi là những người thừa kế mỗi người được hưởng 1/4 tài sản A B để lại]
- (9) những người được hưởng di sản thừa kế mà **bà Nguyen XY để lại**
[Tlum. lit. osoby uprawnione do otrzymania spadku, który pozostawiła pani X Y]
- (10) di sản của ông/bà **Nguyen X Y để lại**
[Tlum. lit. ... majątek pozostawiony przez Nguyen X Y]

Zauważamy, że ekwiwalentem funkcjonalnym wyrażenia *spadek po panu/pani (imię i nazwisko)* jest syntagma: *di sản của ông/bà (imię i nazwisko) để lại*.

Polski	Wietnamski
po zmarłym Nguyen X Y	của ông Nguyen X Y để lại

Pozostała część tekstu przytoczonych powyżej fragmentów pozwala zauważyć, że:

- (11) người được hưởng di sản thừa kế
[Tłum. lit. człowiek mogący korzystać z masy spadku]

odpowiada w umowie polskiej słowu *spadkobierca* i tak powinno zostać to sformułowanie przetłumaczone funkcjonalnie na język polski.

Polski	Wietnamski
spadkobierca	người được hưởng di sản thừa kế

Data sporządzenia umowy

W przypadku umowy potwierdzanej przez kompetentnego urzędnika państwowego komparycja zawiera po inwokacji i tytule umowy, nazwiska i dane personalne osób zawierających umowę. Data i miejsce zawarcia umowy znajduje się w potwierdzeniu autentyczności stanowiącym odrębny arkusz.

Klauzula nabycia prawa do spadku

Klauzula stwierdzenia nabycia praw do spadku występuje, jako pierwsza, a umieszcza się w niej imię i nazwisko spadkodawcy z danymi ze świadectwa zgonu [*Giấy chứng tử*] oraz poświadczony prawo do dziedziczenia po spadkodawcy. Poświadczenie może być w formie testamentu, lub oświadczenia spadkobiorców o braku testamentu.

Klauzula przyjmuje zazwyczaj w umowach polskich następującą treść:

- (12) Strony oświadczają że na mocy postanowienia sądu są spadkobiercami X Y __dane spadkodawcy.
[Tłum. lit. Các Bên cam đoan rằng theo quy định của tòa án chúng tôi là những người thừa kế của X Y __ họ, tên, tuổi, địa chỉ người để lại di sản]
- (13) Strony oświadczają że są spadkobiercami, co stwierdził Sąd Rejonowy __ wydając postanowienie...
[Tłum. lit. Các bên cam đoan: chúng tôi là những người thừa kế theo quy định mà Tòa án Nhân dân đưa ra]

Umowy wietnamskie potwierdzane przez urzędnika państwowego mają postać:

- (14) Chúng tôi là những người thừa kế theo __podstawa prawna dziedziczenia__ của ông __nazwisko __ chết ngày __theo giấy chứng tử __ dane świadectwa zgonu__.
[Tłum. lit. my jesteśmy ludźmi dziedziczącymi (= spadkobiercami) __ pana __ zmarłego dnia __ zgodnie ze świadectwem zgonu __]

Wnioski translacyjne

Porównując przytoczone fragmenty zauważamy ich równoważność, jednocześnie zwracając uwagę, że klauzula w języku polskim sformułowana jest w 3 osobie liczby mnogiej, zaś w języku wietnamskim w 1 osobie liczby mnogiej.

W umowie polskiej występuje słowo *oświadczać* a w języku wietnamskim czasownik *być* [là].

W przypadku wietnamskich aktów notarialnych klauzula nabycia praw do spadku jest zazwyczaj odrębnym paragrafem, zawierającym nie tylko dane personalne, ale także informacje o zobowiązaniach zmarłego lub ich braku, ujawnionych w pozostawionym testamentie. Ważną informacją, która jest obowiązkowo umieszczana w tekstach wietnamskich jest adres ostatniego zameldowania na pobyt stały.

Oto przykład z aktu notarialnego:

- (15) Điều 1. NGƯỜI ĐỂ LẠI DI SẢN:
[Tłum. lit. Punkt 1. CZŁOWIEK POZOSTAWIĄCY SPADEK]
[Tłum. funk. SPADKODAWCA]
- (16) Người để lại di sản là chồng và cha chúng tôi - ông Nguyễn X Y, sinh năm 1940, chết ngày xxxx theo giấy chứng tử số ____ quyền số ____ do Ủy Ban Nhân Dân xã XX, huyện YY, thành phố Hà Nội, cấp ngày [wydane dnia] ____ Hộ khẩu thường trú trước khi chết: Thôn ____ [adres] ____.
[Tłum. lit. *człowiek pozostawiający spadek jest naszym mężem i ojcem – pan N X Y urodzony 1940, zmarł ____ zgodnie ze świadectwem zgonu nr ____ wydanym przez Komitet Ludowy ____ wydanym dnia ____ stale miejsce pobytu przed śmiercią: wioska ____*]
- (17) Ông Nguyễn X Y trước khi chết không để lại di chúc, không để lại bất kỳ nghĩa vụ tài sản nào mà người thừa kế của ông Nguyễn X Y phải thực hiện
[Tłum. lit. *Pan Nguyen X Y przed śmiercią nie pozostawił testamentu, nie pozostawił jakiegokolwiek zobowiązania majątkowego, które spadkobiercy pana Nguyen X Y muszą zrealizować*]
- (18) Tại thời điểm này, ông Nguyen X Y không có nghĩa vụ nuôi dưỡng người nào và không phải trả nợ cho bất cứ cá nhân, tổ chức nào
[Tłum. lit. *W chwili obecnej, pan Nguyen X Y nie ma obowiązku utrzymywania nikogo i nie musi oddawać długów żadnej osobie fizycznej ani organizacji*]
- (19) chúng tôi là những người thừa kế [jesteśmy spadkobiercami]
theo [zgodnie z] ____podstawa prawna dziedziczenia ____ của ông [pana] ____nazwisko ____ chết ngày [zmarłego dnia] ____ theo giấy chứng tử [zgodnie ze świadectwem zgonu]

Dział spadku

Klauzula o podziale spadku w umowach polskich ma postać:

- (20) Strony zgodnie oświadczenia, że z tytułu dziedziczenia o którym mowa w punkcie ____ dokonują podziału w następujący sposób: ...

[Tłum. lit. Các Bên nhất trí cam đoan rằng: đối với quyền hưởng di sản mô tả trong điều ____ chúng tôi thỏa thuận phân chia di sản như sau: ...]

- (21) Strony zgodnie oświadczają, że dokonują zgodnie działu części spadku w ten sposób, że ...

[Tłum. lit. Các Bên nhất trí cam đoan rằng: chúng tôi nhất trí thỏa thuận phân chia di sản như sau]

- (22) Strony zgodnie oświadczają, że dokonują działu spadku w następujący sposób: ...

[Tłum. lit. Các Bên nhất trí cam đoan rằng: chúng tôi nhất trí thỏa thuận phân chia di sản như sau]

W badanym korpusie umów wietnamskich zaś, w przypadku umowy poświadczonej przez urzędnika państwowego, klauzula jest wyrażana jednym zdaniem:

- (23) *Chúng tôi thỏa thuận về việc phân chia tài sản thừa kế của ông Nguyen X Y để lại như sau: ...*

[Tłum. lit. Uzgodniłiśmy w sprawie podziału masy spadku pozostawionego przez pana Nguyen X Y jak niżej: ...]

Wietnamskie umowy w formie aktu notarialnego zawierają sformułowania typu:

- (24) *Bằng văn bản này, những người thừa kế chúng tôi tự nguyện thỏa thuận thống nhất phân chia di sản thừa kế của _____ như sau: ...*

[Tłum. lit. Przy pomocy niniejszego tekstu, my, spadkobiercy dobrowolnie uzgadniamy jednomyślnie podzielić masę spadku pana/pani ____ jak niżej: ...]

- (25) *Bằng văn bản này; tôi đồng ý nhận phần tài sản là quyền sử dụng đất (mô tả tại điều 2)*

[Tłum. lit. Przy pomocy niniejszego tekstu ja, ____ imię i nazwisko ____ zgadzam się przyjąć część majątku, którym jest prawo użytkowania ziemi (opisanej w punkcie 2)...]

W przypadku umowy o dział spadku w formie aktu notarialnego w skład klauzuli wchodzi oświadczenie o wyrażeniu zgody na przyjęcie spadku, co ilustruje przykład nr (25).

Wnioski translacyjne

Stosując metodę analizy tekstów porównywalnych stwierdzamy równoważność tekstów klauzul w języku polskim i wietnamskim. Oczywiście nie mamy do czynienia z oryginałem i jego tłumaczeniem, dlatego możemy ustalić ekwiwalencję funkcjonalną między fragmentami tekstów, a nie ich paralelność:

a) początek klauzuli

- (26) Strony zgodnie oświadczają, że...

[Tłum. lit. Các Bên nhất trí cam đoan rằng ...]

- (27) Strony zgodnie oświadczają, że dokonują działu spadku

[Tłum. lit. Các Bên nhất trí cam đoan rằng thỏa thuận phân chia di sản thừa kế]

- (28) *Chúng tôi thỏa thuận về việc phân chia...*

[Tłum. lit. Uzgodniłiśmy w sprawie podziału...]

(29) *Bằng văn bản này, những người thừa kế chúng tôi tự nguyện thỏa thuận thống nhất phân chia..*

[Tłum. lit. Przy pomocy tego tekstu my, spadkobiercy dobrowolnie uzgodniliśmy jednomyślnie podzielić...]

W języku wietnamskim w sformułowaniu w przykładzie (28) w porównaniu z przykładami polskimi nr (26) i (27) brak przysłówka „zgodnie”, sformułowanie z przykładu (29) zawiera przysówek „dobrowolnie” [*tự nguyện*] oraz przymiotnik „zjednoczony, zgodny”. Przy ustaleniu ekwiwalencji pomijamy zatem „dobrowolnie” [*tự nguyện*]. Tabela poniżej zawiera ekwiwalenty funkcjonalne dla tej frazy w obu językach.

Polski	Wietnamski	Uwagi
Strony zgodnie oświadczają, że dokonują działu	<i>chúng tôi thỏa thuận thống nhất phân chia</i>	Wersja polska jest wyrażona w 3 osobie liczby mnogiej, a wietnamska w 1 osobie liczby mnogiej.

Warto zwrócić w tym miejscu uwagę na tłumaczenie wcześniej wspomnianego słowa „oświadczać” występującego w polskich umowach. Próba tłumaczenia grupy *oświadczać, zaświadczać, poświadczać* prowadzi nas do grupy słów wietnamskich, których znaczenia nie pokrywają się z polskimi.

thỏa thuận	porozumieć się, uzgodnić
cam kết	brać na siebie zobowiązania, potwierdzać
cam đoan	zaświadczać, zapewniać (np <i>lời khai</i> – zeznania)
chứng nhận	poświadczać (<i>chứng kiến</i> – być świadkiem czegoś)
xác nhận	poświadczyć
bảo đảm	gwarantować

Konkludując, w zasobie leksykalnym języka wietnamskiego brak jest ekwiwalentu funkcjonalnego dla polskiego czasownika „oświadczać”.

Ponadto, zauważamy, że klauzula w umowie o dział spadku w języku polskim sformułowana jest w 3 osobie liczby mnogiej, zaś w języku wietnamskim w 1 osobie liczby mnogiej, co trzeba uwzględnić podczas przekładu zorientowanego na język docelowy.

b) Odwołanie do opisanego w poprzednich punktach majątku

Sposób odwołania się w tekście umowy do opisu majątku umieszczonego w poprzednich punktach w umowie polskiej i wietnamskiej został zilustrowany poniżej:

(30) Strony zgodnie oświadczają, że z tytułu dziedziczenia o którym mowa w punkcie ____ dokonują podziału w następujący sposób:

[Tłum. lit. *Các Bên nhất trí cam đoan rằng theo quyền hưởng di sản thừa kế mà ta tại điều ____ đang phân chia di sản như sau:*]

- (31) *Bảng văn bản này tôi đồng ý nhận phần tài sản là quyền sử dụng đất (mô tả tại điều 2)*

[Tłum. lit. Przy pomocy tego dokumentu zgadzam się przyjąć część majątku którą jest prawo użytkowania gruntu (opisane w punkcie 2)]

I w tym przypadku możemy ustalić ekwiwalencję funkcjonalną dla fragmentu tekstu, a mianowicie syntagm zawarte w poniższej tabeli:

Polski	Wietnamski	Tłum. lit. z wietnamskiego
o którym mowa w artykule 3	<i>mô tả tại điều 3</i>	[opisany w artykule 3]
Prawo użytkowania gruntu wymienione w punkcie 1	<i>quyền sử dụng đất ở nêu tại điểm 1</i>	[prawo użytkowania ziemi mieszkalnej wymienione w punkcie 1]

c) dokonanie podziału spadku

Strony informują o dokonaniu działu spadku przy pomocy sformułowań:

- (32) Strony zgodnie oświadczają, że z tytułu dziedziczenia o którym mowa w punkcie ____ dokonują podziału w następujący sposób: ...

[Tłum. lit. *Các Bên nhất trí cam đoan rằng: theo quyền hưởng di sản thừa kế mô tả tại điều ____ phân chia di sản như sau:...*]

- (33) Strony zgodnie oświadczają, że dokonują zgodnie działu części spadku w ten sposób, że....

[Tłum. lit. *Các Bên nhất trí cam đoan rằng thỏa thuận phân chia các phần di sản bằng cách này: ...*]

- (34) Strony zgodnie oświadczają, że dokonują działu spadku w następujący sposób: ...

[Tłum. lit. *Các Bên nhất trí cam đoan rằng thỏa thuận phân chia di sản như dưới đây*]

- (35) *Chúng tôi thỏa thuận về việc phân chia tài sản thừa kế của ông Nguyen X Y để lại như sau: ...*

[Tłum. lit. Uzgodniliśmy w sprawie **podziału majątku spadkowego** pozostawionego przez pana Nguyen X Y jak następuje: ...]

- (36) *Bảng văn bản này, những người thừa kế chúng tôi tự nguyện thỏa thuận thống nhất phân chia di sản thừa kế của _____ như sau: ...*

[Tłum. lit. Przy pomocy tego tekstu, my spadkobiercy, dobrowolnie, zgodnie umawiamy się podzielić majątek spadkowy _____ jak następuje ...]

Polski	Wietnamski
dokonują działu spadku	<i>phân chia tài sản thừa kế</i>

Cechą charakterystyczną wietnamskich umów o dział spadku jest dokonywanie praktycznie w każdej umowie prócz podziału majątku materialnego również podziału ograniczonych praw rzeczowych takich jak np. prawo użytkowania gruntu [tłum. lit. *Quyền sử dụng đất ở ...*]. Zgodnie z obowiązującym w Wietnamie prawem ziemia jest własnością narodu wietnamskiego, i nie podlega sprzedaży. Państwo w imieniu narodu wydzierzawia ziemię osobom prywatnym bądź instytucjom na czas określony. Prawo użytkowania podlega obrotowi i może być przedmiotem dziedziczenia.

W badanych umowach nie wystąpiły oświadczenia o zobowiązaniach wzajemnych stron. Takie zobowiązania wzajemne lub zobowiązania stron wobec osób trzecich mogą wynikać np. z:

1. wzajemnych rozliczeń wynikających z podziału spadku,
2. spłaty długu spadkodawcy,
3. opłat za zarząd dziedzicznym majątkiem i utrzymaniem go w stanie niepogorszonym.

d) Klauzule końcowe

Klauzule końcowe nie poddają się tłumaczeniu w oparciu o badanie tekstów porównywalnych, gdyż są one zasadniczo inne w obu badanych grupach. Aby skutecznie zastosować tę metodę do tłumaczenia na język polski należałoby zebrać dużo większy korpus innych umów polskich i odszukać czy nie wystąpią w nim klauzule podobne.

Wśród klauzul końcowych na uwagę zasługują klauzule niewystępujące w umowach polskich:

Klauzula dobrowolności zawartych porozumień

- (37) *Chúng tôi cam đoan rằng việc thỏa thuận này là hoàn toàn tự nguyện, không bị ép buộc.*
[Tłum. lit. Zaręczamy, że to uzgodnienie jest całkowicie dobrowolne, nie zostało wymuszone.]
- (38) *Chúng tôi tự nguyện thỏa thuận thống nhất phân chia di sản thừa kế của bà N T Y như sau*
[Tłum. lit. Uzgodniliśmy dobrowolnie i jednomyślnie podzielić masę spadku pani N T Y jak poniżej:]
- (39) *Văn bản phân chia tài sản thừa kế này do chúng tôi tự nguyện lập.*
[Tłum. lit. Ten tekst działu spadku został przez nas dobrowolnie sformułowany.]

Oświadczenie o poręczeniu własnym majątkiem w celu zaspokojenia roszczeń ewentualnego dodatkowego spadkobiercy

W umowach polskich istnieje milczące założenie, że przy dziale spadku zostali uwzględnieni wszyscy spadkobiercy, i w związku z tym nie jest rozpatrywana sytuacja, że jakaś osoba wystąpi z roszczeniami wobec pozostałych spadkobierców.

Umowy wietnamskie zawierają oświadczenia spadkobierców, którzy zobowiązują się w razie pojawienia się prawnego spadkobiercy zaspokoić jego żądania z własnego majątku. Klauzule takie mogą mieć następującą postać:

- (40) *Nếu sau nay còn có ai khác khiếu nại và chúng mình được họ là chủ sở hữu hợp pháp của một phần ngôi nhà và quyền sử dụng thửa đất nêu tại điểm 1, hoặc là người thừa kế hợp pháp của ông N Q H thì chúng tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm trước pháp luật xin đem tài sản của mình ra để đảm bảo cho lời khai này.*

[Tłum. lit. Jeżeli później ktoś inny złoży odwołanie i będzie w stanie udowodnić, że jest prawowitym właścicielem części domu i prawa własności działki budowlanej wymienionych w punkcie 1, lub jest prawnym spadkobiercą pana N Q H, to my ponosimy całkowitą odpowiedzialność prawną, wniesiemy swój majątek, aby gwarantować nasze oświadczenie]

- (41) Nếu có ai chứng minh được họ là người thừa kế hợp pháp của bà P T H thì chúng tôi cam kết hoàn toàn chịu trách nhiệm trước pháp luật, kể cả việc đem tài sản riêng của mỗi người để đảm bảo cho lời khai này và phải hoàn trả lại phần giá trị tài sản thừa kế mà người đó được hưởng
[Tłum. lit. Jeżeli ktoś będzie w stanie udowodnić, że jest prawnym spadkobiercą pani P T H to my zobowiązujemy się ponieść całkowitą odpowiedzialność prawną, wliczając w to wniesienie naszego prywatnego majątku aby gwarantować nasze oświadczenie i zwrócimy w całości wartość części spadku, która tej osobie przypada.]

Klauzula dobrej wiary

Wietnamskie umowy o dział spadku zawierają klauzulę o sporządzeniu umowy w dobrej wierze bez zamiaru unikania spłaty zobowiązań majątkowych wobec innych osób. Poniżej przykłady takich klauzul:

- (42) *Việc phân chia tài sản thừa kể nêu trên không nhằm trốn tránh việc thực hiện nghĩa vụ tài sản của mình đối với người khác.*
[Tłum. lit. Powyższy dział spadku nie ma na celu uniknięcia naszych zobowiązań majątkowych wobec innych osób.]
- (43) *Chúng tôi cam đoan rằng việc thỏa thuận này không nhằm trốn tránh nghĩa vụ trả nợ đối với bất cứ cá nhân, tổ chức nào.*
[Tłum. lit. Zaręczamy, że to uzgodnienie nie ma na celu unikania spłaty zobowiązań wobec żadnej osoby fizycznej ani organizacji.]

Klauzule końcowe występujące zarówno w umowach polskich jak i wietnamskich to:

Klauzula o uwzględnieniu wszystkich spadkobierców

Między klauzulami w umowach polskich i wietnamskich istnieje istotna różnica. W umowach wietnamskich strony umowy podają dane o spadkobiercach i poświadczają prawdziwość tych danych, zobowiązują się jednocześnie do ponoszenia skutków prawnych ewentualnych nieścisłości lub błędów. W umowach polskich klauzule o prawie do dziedziczenia nie zawierają informacji, że spadkobiercy są jedynymi spadkobiercami, co wynika z faktu, że jednocześnie powołują się na dokument sądowy lub notarialny, w którym wszyscy spadkobiercy zostali uwzględnieni. Oświadczenia w umowach polskich mają postać:

- (44) Strony oświadczają, że są spadkobiercami, każdy w 1/4 części, po zmarłym X Y ...
[Tłum. lit. *chúng tôi cam đoan rằng chúng tôi là những người thừa kế của ông X Y, mỗi một người được hưởng 1/4 di sản...*]
- (45) Strony oświadczają, że na mocy postanowienia Sądu ___ są spadkobiercami po X Y
[Tłum. lit. *chúng tôi cam đoan rằng chúng tôi là những người thừa kế của ông X Y theo quyết định Tòa án ___*]

W badanych umowach wietnamskich znajdujemy sformułowania:

- (46) *Chúng tôi không khai thiếu thừa kế, không dấu thừa kế.*
[Tłum. lit. Nie podajemy zaniżonej ilości spadkobierców, nie ukrywamy spadkobierców]
- (47) *Ngoài chúng tôi ra ông N X Y không còn người thừa kế nào khác*
[Tłum. lit. Prócz nas pan NXY nie ma żadnych innych spadkobierców]
- (48) *Ngoài chúng tôi ra ông N X Y không còn đồng thừa kế nào khác*
[Tłum. lit. Prócz nas pan NXY nie ma żadnych innych współspadkobierców.]

Klauzula o opłatach i podatkach od czynności cywilnoprawnych

W polskich i wietnamskich umowach często odnajdujemy klauzulę dotyczącą podatku od czynności cywilnoprawnych. Sformułowanie z umów polskich przybierają zwykle następującą postać:

- (49) Podatek od czynności cywilnoprawnych strony poniosą w częściach równych.
[Tłum. lit. *Các bên nộp toàn bộ khoản thuế, lệ phí, như nhau*]

a w wietnamskich brzmi ona następująco:

- (50) *Bà N T V, có trách nhiệm thực hiện việc đăng ký quyền tài sản tại cơ quan nhà nước có thẩm quyền và nộp toàn bộ các khoản thuế, phí, lệ phí có liên quan để trở thành chủ sử dụng đối với tài sản như đã nêu trên.*
[Tłum. lit. Pani N T V ma obowiązek zarejestrować prawa majątkowe w kompetentnym urzędzie państwowym i uiścić kwoty podatków, opłat i opłaty skarbowej związanych ze staniem się użytkownikiem majątku wymienionego wyżej]

Klauzula o liczbie egzemplarzy

Zarówno w wietnamskich jak i polskich umowach o dział spadku odnajdujemy klauzulę o liczbie egzemplarzy w jakiej sporządzona została umowa.

Przykład z umowy wietnamskiej:

- (51) *Văn bản phân chia tài sản thừa kế này được lập thành 5 bản chính (mỗi bản chính gồm ba tờ sáu trang) giao cho:*
[Tłum. lit. Niniejsza umowa o dział spadku została sporządzona w 5 oryginałach (każdy oryginał składa się z 3 kartek, 6 stron) przekazanych dla:]

Przykład z umowy polskiej:

- (52) Umowa została sporządzona w czterech jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdej ze stron.
[Tłum. lit. *Hợp đồng được lập thành bốn bản có giá trị như nhau, mỗi Bên được một bản*]

Ponieważ obydwa sformułowania są zgodne semantycznie możemy ustalić ekwiwalencję funkcjonalną. Zauważamy, że zwrot „jednobrzmiący egzemplarz” w tekście polskim odpowiada wietnamskiemu *bản chính* [oryginał].

Polski	Wietnamski
Jednobrzmiący egzemplarz	Bản chính

W polskiej umowie o dział spadku zastosowano skrót, polegający na tym, że zamiast pełnej nazwy użyto słowa „umowa” w domyśle „niniejsza umowa”. Postępując analogicznie zamieniamy pełną nazwę umowy w języku wietnamskim zastępując ją słowem *văn bản* [tekst] i uzyskujemy ekwiwalencję funkcjonalną:

Polski	Wietnamski
Umowa sporządzona w x jednobrzmiących egzemplarzach	<i>Văn bản này được lập thành x bản chính</i>

Termin „jednobrzmiący egzemplarz” ma również inny ekwiwalent funkcjonalny w umowach wietnamskich tj.: *x bản có giá trị như nhau* [Tłum. lit. egzemplarze mające jednakową wartość] np.:

- (53) *Văn bản được lập thành x bản có giá trị như nhau*
[Tłum. lit. Umowa sporządzona w x jednobrzmiących egzemplarzach.]

Wyrażenie z umowy polskiej „po jednym dla każdej ze stron” odpowiada w umowie wietnamskiej imiennemu wyliczeniu osób otrzymujących dokument.

Podsumowując, także w przypadku większości klauzul końcowych nie zawsze można ustalić ekwiwalenty funkcjonalne w oparciu o zgromadzony korpus umów.

Zakończenie umowy i podpisy

Po klauzulach zawierających treść porozumienia w umowach wietnamskich znajdują się czytelne podpisy, parafki i odciski palca osób zawierających umowę o dział spadku. Odciski palców, jako forma potwierdzenia tożsamości są traktowane na równi z podpisem w wietnamskim prawie spadkowym. Nie należy tej formy traktować jako skutek analfabetyzmu, lecz jako sposób potwierdzenia tożsamości osoby. Poświadczenie testamentu tylko odciskiem palca bez podpisu ma również moc prawną. W praktyce wszystkie 5 oryginalnych umów zebranych przez mnie, zredagowanych przez różne kancelarie, zawiera oprócz czytelnych własnoręcznych podpisów i parafek również odcisk palca każdej osoby. Na wszystkich stronicach umowy umieszczane są tylko parafki stron umowy.

Zakończenie

Przekład prawniczy wietnamsko-polski i polsko-wietnamski jest niezmiernie utrudniony ze względu na brak słowników specjalistycznych i ograniczony dostęp do tekstów porównywalnych w języku wietnamskim. Problemy tłumaczeniowe potęguje także różnica w systemie prawnym polskim i wietnamskim. Analiza tekstów porównywalnych pozwoliła na ustalenia ekwiwalentów funkcjonalnych dla niektórych klauzul lub syntagm z klauzul w badanej parze językowej. Porównanie wietnamskich i polskich umów o dział spadku wykazało dość duże podobieństwo na poziomie składniowym i semantycznym. Pomędzy umowami o dział spadku, występują jednak istotne różnice. Podsumowując, badania w tym zakresie powinny być pogłębione.

Bibliografia

- Bañcerowski, Jerzy, Jerzy Pogonowski, i Tadeusz Zgółka. 1982. *Wstęp do językoznawstwa*. Poznań: UAM.
- Cuốc, Cường. 2013. *110 mẫu hợp đồng kinh tế thông dụng và mới nhất*. TP HCM: Nhà xuất bản Hồng Đức.
- Delisle, Jean, et al. (red.). 1999. *Translation Terminology*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Fabricius-Hansen Cathrine. 2007. Paralleltext und Übersetzung in sprachwissenschaftlicher Sicht. W *Übersetzung, Translation, Traduction. Ein internationales Handbuch zur Übersetzungsforschung*. red. H. Kittel et al., Berlin/New York: de Gruyter, s. 322-329.
- Kaczmarek, Karolina, i Aleksandra Matulewska. 2010. Comparison of parallel texts of petitions in Polish-Hungarian and Polish-English translation. W *Across Languages and Cultures*. Akadémiai Kiadó, t. 11, nr 1, 2010, ss. 67-81.
- Kierzkowska, Danuta. 2002. *Tłumaczenie prawnicze*, Warszawa: Translegis.
- Lê, Đình Nghị. 2010. *Giáo trình luật dân sự Việt Nam*. Hà Nội: Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.
- Matulewska, Aleksandra. 2007. *Lingua Legis in Translation*. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH.
- Matulewska, Aleksandra. 2010. Teksty paralelne a ustalenie konotatów i denotatów na potrzeby przekładu polsko-angielskiego. *Legilingwistyka porównawcza*, t. 3/2010, Poznań: UAM, ss. 57-69.
- Matulewska, Aleksandra. 2013. Legilinguistic Translatology. A Parametric Approach to Legal Translation. *Linguistic Insights*, t. 171. Bern: Peter Lang.
- Neubert, Albrecht. 1996. Textlinguistics of Translation: The Textual Approach to Translation. W *Translation Horizons Beyond the Boundaries of Translation Spectrum. Translation Perspectives IX*. red. Marilyn Gaddis Rose. Binghamton: Center for Research in Translation.
- Nguyễn, Thị Lan, Vũ, Thị Hải Yến. *Chỉ dẫn áp dụng bộ luật dân sự*. 2013. Hà Nội: Nhà xuất bản Lao động - Xã hội.
- Quốc Hội, Luật số 33/2005/QH11. *Bộ luật dân sự*. 2013. Hà Nội: Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia - Sự thật
- Šarčević, Susan. 2000. *New Approach to Legal Translation*. The Hague: Kluwer Law International.
- Smith, Sylvia. 1995. Culture Clash: Anglo-American Case Law and German Civil Law in Translation W *Translation and the Law*, red. Marshall Morris. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

